

SCHAKTNING VID DROTTHINGGATAN

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

RAÄ 51:1
Gävle stad
Gävle kommun
Gästrikland
2019

Frida Löjdström & Anders Altner

SCHAKTNING VID DROTTNINGGATAN

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

RAÄ 51:1
Gävle stad
Gävle kommun
Gästrikland
2019

Rapport 2020:19
Frida Löjdström & Anders Altner

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:
Länsmuseet Gävleborg
Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle
www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2020

Omslagsbild: *Korsningen Drottninggatan och Norra Köpmansgatan okänt år. Carl Larsson Fotografiska Ateljé AB. XLM.CL006646-1. Länsmuseet Gävleborgs fotosamling. Länsmuseet Gävleborg.*

Staten har rätt att sprida dokumentationsmaterialet och rapporten enligt CC BY-licens. Lantmäteriverkets kartor omfattas ej av denna licens.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Målsättning och metod.....	5
Topografi och fornlämningsmiljö	6
Historiskt kartmaterial	7
Resultat	7
Administrativa uppgifter.....	12
Referenser	13
Arkiv.....	13
Historiska kartor	13
Bilaga 1. Profilkarta och sektionsritningar	15
Bilaga 2. Historiska kartor	27
Bilaga 3. Foto.....	29

Figur 1. Utdrag ur Lantmäteriets fastighetskarta 67G 2BN Gävle. Undersökningsområdet är markerat i blått. Skala 1:100 000.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet Gävleborg har på uppdrag av Gävle kommun utfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom delar av Drottninggatan, Norra Kopparslagargatan, Hattmakargatan och Norra Centralgatan i Gävle stad och kommun, Gävleborgs län. Undersökningen föranleddes av en upprustning av Drottninggatan med schaktningar för VA-ledningar, fjärrvärmeledningar och ledningar för fjärrkyla. Arbetet berörde fornlämning L1951:5633 (RAÄ 51:1) som utgörs av Gävles historiska stadslager.

Sammanlagt grävdes 14 schakt, 3–100 meter långa, 3–5 meter breda och 1–2 meter djupa. Totalt schaktades omkring 1 400 m². I samband med schaktningarna iaktogs rester av en äldre gatbeläggning A4 av naturstenar och fläckvis kulturlager i form av två brand-/raseringslager A1 och A3. Utöver det påträffades två kulturlager/äldre markhorisonter A3 och A5. Större delen av de grävda schakten bestod endast av senare tiders utfyllnadslager.

Stenlagda gator kan vara svåra att datera då de spänner över en lång tidsrymd från åtminstone medeltid och in på 1900-talet. Stenläggning A4 överlagrades delvis av ett brand-/raseringslager A3 med kol och tegelkross som har tolkats utgöra rester av 1869 års stadsbrand och stenläggningen har då tillkommit innan stadsbranden. Troligen är brand-/raseringslager A1 samtida med A4, men den totala avsaknaden av det för 1800-talet vanliga flintgodset kan möjligen antyda att lagret tillhör 1776 års stadsbrand. Delar av sträckningen för Drottninggatan har till större delen varit densamma enligt kartor från år 1706. Den äldre markhorisonten A5 påträffades under stenläggningen och har då tillkommit innan stenläggningen sattes.

BAKGRUND

Länsmuseet Gävleborg har efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (Dnr 2792-2019) utfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning längs Drottninggatan i centrala Gävle.

Undersökningen föranleddes av Gävle kommuns planer att upprusta Drottninggatan mellan Norra Rådmansgatan och Centralplan. I samband med detta skulle schaktning för bland annat dagvattenledningar, vattenledningar, fjärrvärme och fjärrkyla att grävas. Syftet med undersökningen var att dokumentera eventuella lämningar som kan komma att påverkas av den planerade upprustningen.

Schakten låg inom fornlämning L1951:5633, vilket är det avgränsade fornlämningsområde inom Gävle stad där äldre kulturlager kan förväntas framkomma. Samtliga berörda gator är utsatta på en karta från år 1810 med ungefär samma sträckning som idag.

Det arkeologiska fältarbetet utfördes sporadiskt mellan 5:e juni och 20:e oktober år 2019 av Frida Löjdström och mellan 9:e mars och 24 maj år 2020 av Anders Altner, Länsmuseet Gävleborg. Kostnadsansvarig var Gävle kommun.

MÅLSÄTTNING OCH METOD

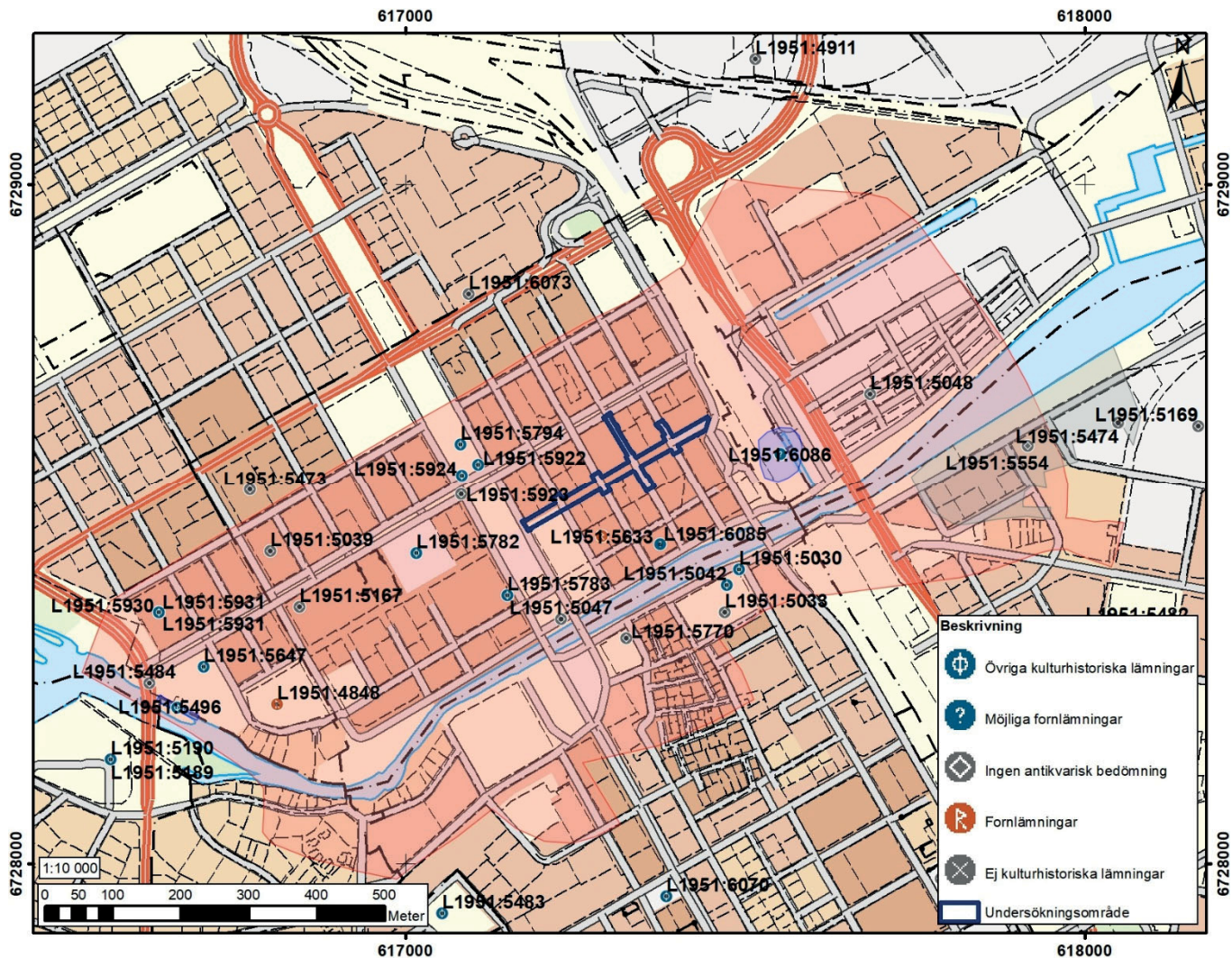
Undersökningen syftar till att dokumentera eventuella bevarade lämningar efter det äldre Gävle, såsom kulturlager och konstruktioner, på ett vetenskapligt sätt. Detta för att tillvarata kunskap som bidrar till stadens historia samt är till nytta för kommande samhällsplanering. Undersökningen skall klargöra:

- Fornlämningens utbredning inom schaktet
- Bedömning av kulturlagrets karaktär, omfattning och bevarandegrad
- Preliminär datering
- Preliminär tolkning

Schakten kontrollerades huvudsakligen efter att de öppnats upp. Kulturlager och sektioner dokumenterades på ritning och fotografi samt mättes in med GPS. I samband med schaktsektioner dokumenterades ett representativt avsnitt med 1–2 meters bredd. Påträffade anläggningar dokumenterades i hela anläggningens längd.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Exploateringsområdet låg centralt inom fornlämning L1951:5633 och utgörs av Gävle stads äldre stadslager. Staden omnämns för första gången under 1400-talets första hälft och fick stadsrättigheter år 1446. Det finns många historiska källor som belyser platsens vikt för handeln mellan framförallt Norrland och Stockholm under 1400- och 1500-talen. De arkeologiska källorna för Gävle stads medeltid är ännu inte lika omfattande som de skriftliga källorna, med det förekommer nedslag av senmedeltida dateringar och kulturlagerrester.

Figur 2. Utdrag ur Lantmäteriets fastighetskarta och Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister. Skala 1:10 000.

Ett antal arkeologiska insatser har gjorts i denna del under åren, med varierat resultat. Sentida exploateringar och ledningsdragningar har till stor del fragmentiserat bilden, så att partier med helt bortgrävda kulturlager bryts av med linser och mindre ytor med förhållandevis välbevarade lager.

Det har också undersökts mer omfattande kulturlager i Gävle stad. I kvarteret Tornväktaren har man tidigare undersökt en yta där bland annat en rustbädd påträffades, möjligen från 1700-talet (Roslund-Forenus 2005).

I kvarteren Oxenstjärna och Pechlin har flera undersökningar utförts där man kunnat belägga fynd, kulturlager och byggnadsrester från 1600-talet och framåt (Elfwendahl 1994, 1996a & 1996b, Bergholt & Grälls 1994).

I kvarteret Oxenstjärna påträffades även keramik av typer som normalt påträffas i 1300-tals och 1400-tals lager, bland annat ett mynningsparti av ett salvekruka (Elfwendahl 1996b). Detta är därmed en av få platser i Gävle stad där medeltida fynd gjorts (Ulfhielm 2005). Tyvärr låg fynden i omrörda lager, men de indikerar sannolikt medeltida bebyggelse i närområdet.

I samband med schaktning för fjärrkyla längs med delar av Kyrkogatan, Norra Rådmansgatan, Ruddamsgatan, Hattmakargatan och Drottninggatan år 2014 påträffades två troliga rester av byggnader och flertalet kulturlager (Ulfhielm 2015).

Vid Børsplan i kvarteret Horn påträffades bland annat en husgrund troligen tillkommen efter 1776 års stadsbrand (Ulfhielm 2016).

HISTORISKT KARTMATERIAL

Det historiska kartmaterialet över Gävle stad som berör exploateringsområdet omfattar kartor från 1600-talets första hälft till och med ekonomiska kartan år 1954.

De äldsta kartorna över Gävle stad av en odaterad karta, men kan troligen dateras till 1630-talet, och en karta från år 1646. Gävle stad var vid denna tid inte utlagd efter dagens rutnät och exploateringsområdet korsade en långgata och tre tvärgator, samt flertalet fastigheter. Kartmaterialet ger ingen beskrivning över vad dessa ägor har innehållit (Bilaga 2, figur 19).

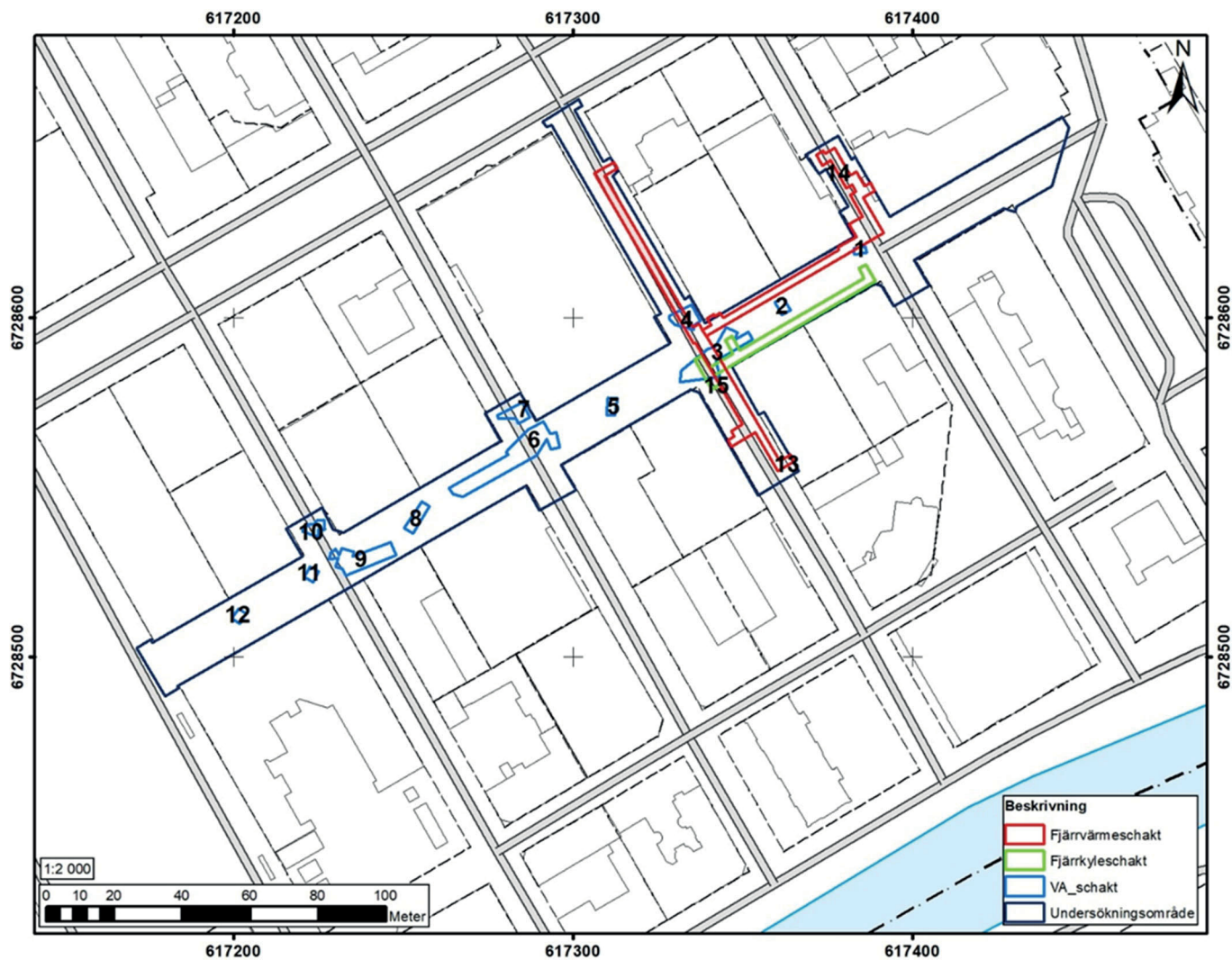
På kartor från och med år 1706 finns nu en väg i nordöst-sydvästlig riktning som till större delen sammanfaller med sträckningen för Drottninggatan. På den tidigaste kartan år 1706 finns också enstaka byggnader utritade på vardera sida om vägen (Bilaga 2, figur 20).

Längre norrut i området kring Norra Kansligatan och Ruddamsgatan saknades enligt 1600- och 1700-talskartorna fast stadsbebyggelse. I stället fanns här vretar, kolgårdar och ekonomibyggnader.

RESULTAT

Totalt grävdes 14 schakt vilka motsvarar en undersökt yta om sammanlagt 1400 kvadratmeter (figur 3 och tabell 1). Schakten dokumenterades genom representativa sektionsritningar, fotografering och inmätning med RTK-GPS. Schakten var något oregelbundna i form och storlek och grävdes till ett djup om 1–2 meter.

Anläggningar och kulturlager iaktogs endast inom schakt 3 och schakt 6 (figur 3 och tabell 2). Inom schakt 3 påträffades ett brand-/raseringslager (A1) och ett kulturlager (A2). Inom schakt 6 påträffades ett brand-/raseringslager (A3), en stenläggning (A4) och ett kulturlager (A5).

Figur 3. Utdrag ur Lantmäteriets fastighetskarta. Visar schakten. Skala 1:2 000.

Schakt nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Jordkaraktär botten
1	3,5x1,8	1,5	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
2	4x2,5	1,5	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
3	24x2,5–6	2	VA-schakt. Utfyllnadsmassor, brand-/raseringslager A1 och kulturlager A2. Bilaga 1, figur 9, 11 och 18.	Lätt siltig sand
4	7,5x5	2	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
5	5x3	1,5	VA-schakt. Utfyllnadsmassor. Bilaga 1, figur 15.	Lätt siltig sand
6	33x6	2	VA-schakt. Utfyllnadsmassor, brand-/raseringslager A3, stenläggning A4 och kulturlager A5. Bilaga 1, figur 16 och 17.	Lätt siltig sand
7	6x5	2	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
8	9x3	2	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
9	18x4	2	VA-schakt. Utfyllnadsmassor. Bilaga 1, figur 10.	Lätt siltig sand
10	18x4	2	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
11	6x3	1,5	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
12	6x3	1,5	VA-schakt. Utfyllnadsmassor	Lätt siltig sand
13	103x4	1	Fjärrvärmeschakt. Fyllnadsmassor. Bilaga 1, figur 8 och 14.	Sand, sentida
14	90x3,5	1	Fjärrvärmeschakt. Fyllnadsmassor. Bilaga 1, figur 12 och 13.	Sand, sentida
15	60x2,5	1	Fjärrkylschakt. Fyllnadsmassor	Sand, sentida

Tabell 1. Schaktbeskrivning.

Inom schakt 3 iaktogs, utöver utfyllnadsmassor, ett brand-/raseringslager (A1). Under brand-/raseringslagret iaktogs ett kulturlager (A2).

Inom schakt 6 iaktogs, utöver utfyllnadsmassor, ett brand-/raseringslager (A3), rester av en stenlagd yta (A4) och ett kulturlager (A5).

I övriga schakt iaktogs endast lager som tolkats utgöra tidigare utfyllnadsmassor och fyllnadsmassor i samband med sentida ledningsdragningar (figur 4).

Figur 4. Detaljfoto över schakt 5 inom Drottninggatan, mot väst-sydväst. Foto: Frida Löjdström.

Anläggningar:

A1 Brand-/raseringslager.

Beskrivning: påträffades inom schakt 3 och utgörs av ett brand-/raseringslager, 0,1–0,2 meter tjockt, bestående av kol och sotblandad sand med inslag av tegelkross, djurben och keramik av rödgods, efter trefotsgryta (figur 5 och tabell 2, samt bilaga 1, figur 9, 11 och 18). Lagret utgör möjligen rester efter den stora stadsbranden år 1869 då större delar av Gävle stad brann ner till grunden.

Resterna efter trefotsgrytan (bilaga 3, figur 21) i kombination med brand-/raseringslagret kan möjligen indikera att lagret är äldre och då ett resultat efter 1776 års stadsbrand. Keramiska trefotsgrytor har dock använts under en lång period och kan vara svåra att tidsbestämma.

Figur 5. Detaljbild över A1 och A2 synliga i södra schaktkanten, schakt 3, mot sydöst. Foto: Frida Löjdström.

A2 påträffades inom schakt 3 och utgörs av ett kulturlager, 0,05–0,10 meter tjockt, bestående av humös sand med inslag av enstaka tegelkross och djurben efter mat- eller slaktavfall (figur 5 och tabell 2, samt bilaga 1, figur 9, 11 och 18).

A3 påträffades inom schakt 6 och utgörs av ett brand-/raseringslager, 0,1–0,2 meter tjockt, bestående av kol och sotblandad sand med inslag av tegelkross och enstaka djurben efter mat- eller slaktavfall (figur 6 och tabell 2, samt bilaga 1, figur 17). Lagret utgör sannolikt rester efter stadsbranden år 1869.

Figur 6. Detaljbild över A3, A4 och A5 synliga i sydöstra schaktkanten, schakt 6, mot sydöst. Foto: Anders Altner.

A4 påträffades inom schakt 6 och utgör rester efter en stenläggning av rundade naturstenar, cirka 0,05–0,2 meter stora och sättsand, sammanlagt 0,4 meter tjockt (figur 6 och tabell 2, samt bilaga 1, figur 17). Stenläggningen var bara synlig i sydöstra schaktväggen och var omkring 4 meter lång (nordöst-sydväst). Under stenarna iaktogs en ljus sättsand och denna sättsand noterades också i motsvarande schaktvägg. Stenläggningen ligger under brand-/raseringslagret A3 och har då tillkommit före år 1869. Delar av sträckningen för Drottninggatan har till större delen varit densamma enligt historiskt kartmaterial från år 1706, men det är osäkert om vägen alltid varit stensatt.

A5 påträffades inom schakt 6 och utgörs av ett kulturlager, 0,05–0,10 meter tjockt, bestående av humös sand med inslag av enstaka djurben efter mat- eller slaktavfall (figur 6, och bilaga 1, figur 17).

Anläggnings nr	Längd (m)	Tjocklek (m)	Beskrivning
1	0,5–7	0,1–0,2	Brand-/raseringslager bestående av kol och sotblandad sand med inslag av tegelkross, djurben och keramik av rödgods. Förekommer bitvis inom södra delen av schakt 3. Under är A2.
2	0,5–7	0,05–0,10	Kulturlager bestående av humös sand med inslag av enstaka tegelkross och djurben efter mat- eller slaktavfall. Förekommer bitvis inom södra delen av schakt 3. Ovan är A1.
3	5	0,1–0,2	Brand-/raseringslager bestående av kol och sotblandad sand med inslag av tegelkross och enstaka djurben efter mat- eller slaktavfall. Förekommer inom östra delen av schakt 6. Under är A4.
4	4	0,4	Stenläggning av natursten 0,05–0,20 meter stora i grovkornig ljus sättsand. Förekommer inom östra delen av schakt 6. Ovan är A3.
5	6	0,05–0,10	Kulturlager bestående av humös sand med inslag av enstaka tegelkross och djurben efter mat- eller slaktavfall. Förekommer inom båda schaktväggarna inom östra delen av schakt 6. Ovan är A1.

Tabell 2. Anläggningsbeskrivning.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	2792-2019
Beslutsdatum:	2019-05-29
Länsmuseet Gävleborgs dnr:	896/320
Uppdragsgivare:	Gävle kommun
Undersökningstid:	5/5-8/10 2019 – 9/3-24/5 2020
Projektledare Länsmuseet Gävleborg:	Frida Löjdström
Personal:	Frida Löjdström & Anders Altner
Socken:	Gävle stad
Kommun:	Gävle kommun
Koordinater:	N6728328, E617070
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Arkeologtimmar i fält:	35
Digitala inmätningar:	4 shapefiler över schakt och profiler
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs
Dokumentationshandlingar som förvaras i Länsmuseet Gävleborgs arkiv:	40 digitala bilder, 11 sektionsritningar

REFERENSER

- Bergold, H och Grälls, A. 1994. *Pechlin. UV-uppsala rapport 1994:40*. Riksantikvarieämbetet.
- Elfwendahl, M. 1994. *Pechlin. UV Uppsala rapport 1994:66*. Riksantikvarieämbetet.
- Elfwendahl, M. 1996a. *Kvarteret Oxenstjärna 1. UV Uppsala rapport 1996:29*. Riksantikvarieämbetet.
- Elfwendahl, M. 1996b. *Kvarteret Oxenstjärna 3. UV Uppsala rapport 1996:24*. Riksantikvarieämbetet.
- Roslund-Forenius, Y. 2005. *Kvarteret Tornväktaren*. Slutredovisning Länsmuseet Gävleborg 2005
- Ulfhielm, B. 2009. *Det äldsta Gävle*. Rapport Länsmuseet Gävleborg 2009:01.
- 2015. *Fjärrkyla, etapp 1 och 2*. Rapport Länsmuseet Gävleborg 2015:04.
 - 2017. *Börsplan 2016*. Rapport Länsmuseet Gävleborg 2017:15.

Arkiv

Fornsök. Riksantikvarieämbetets sökbara kulturminnesregister.
<https://app.raa.se/open/fornsok>

Historiska kartor

Lantmäterimyndigheternas arkiv:

- 21-gäs-20, Stadsplan över Gävle stad, år 1706.
- 21-gäs-1, Stadsplan över Gävle stad, år 1748.

Lantmäteristyrelsens arkiv:

- V14-1:1, Geometrisk avmätningsskarta över Gävle stad (odaterad, troligen 1630-tal).
- V14-1:3, Grundritningsskarta över Gävle stad, år 1741.
- Wi-37. Stadsplan över Gävle. Wiblins atlas, år ca 1800.
- V14-1:15. Karta över Gävle stad, år 1810.

Rikets allmänna kartverks arkiv:

- J133-13h5e67, Gävle, Ekonomiska kartan år 1954 (reproducerad år 1967).

Riksarkivet, Sveriges topografiska kartor:

- 0400:09A:008, Gästrikland och Hälsingland generalkartor år 1821.

Riksarkivet, svenska stads- och befästningsplaner.

- KrA 0424:036:027. Svenska stads- och befästningsplaner. Gamla stadsplanen Gävle år 1646.
- KrA 0424:036:031. Situationskarta Gävle år 1740?
- KrA 0424:036:032. Svenska stads- och befästningsplaner. Grundritning Gävle stad år 1792.

Skokloster

Karta över Gävle med omgivningar (Inv. nr. 10769). Löweneck, P. år 1720?

Kommunarkivet

FO/4282. Rosenbaums karta över Gävle och Strömsbro. År 1861.

FO/9019. Plankarta över Gävle stad. År 1901.

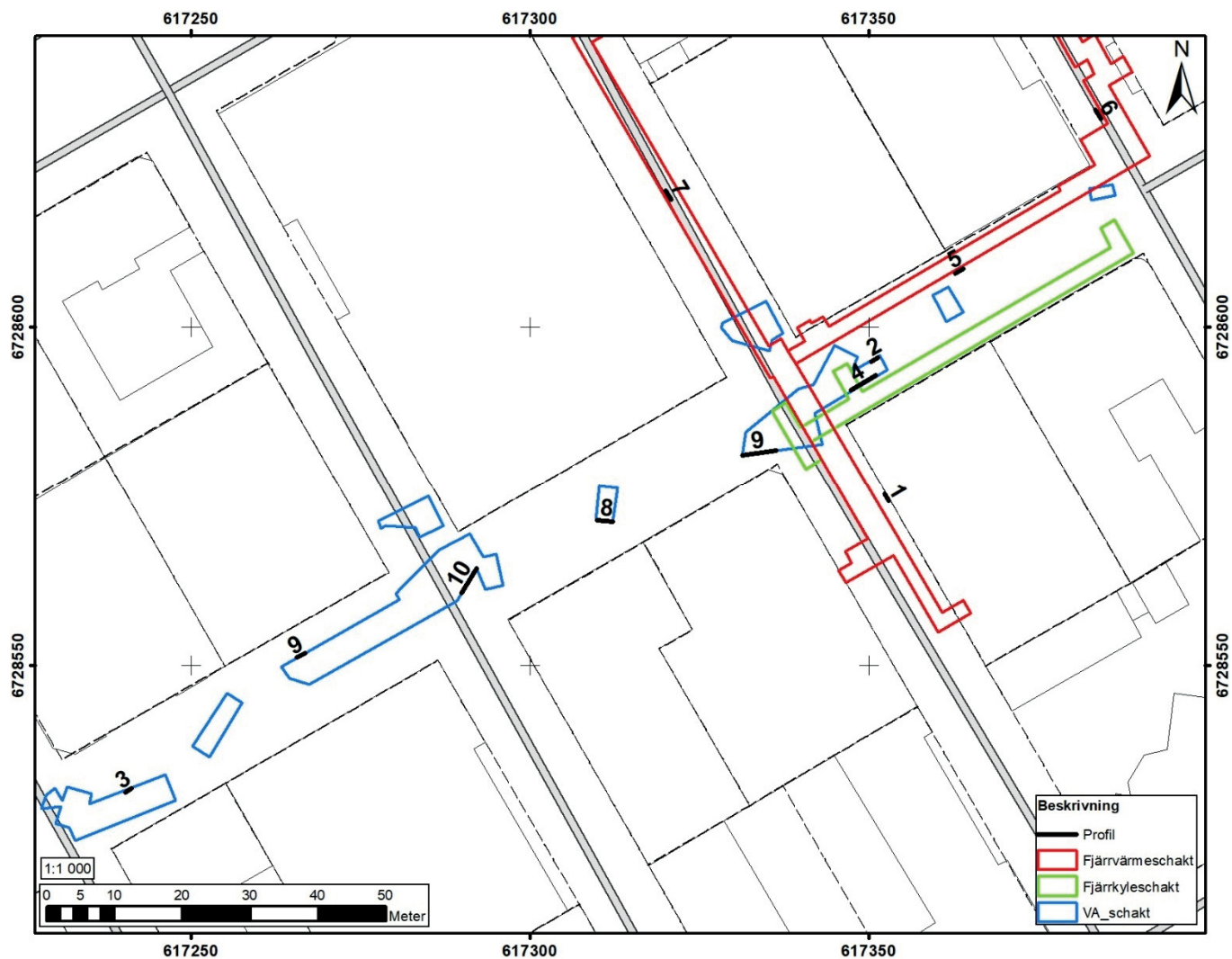
FO/15561. Bergkvist karta över Gävle stad. År 1950.

K/J/1/F1/3. Karta över Gävle stad. År 1706.

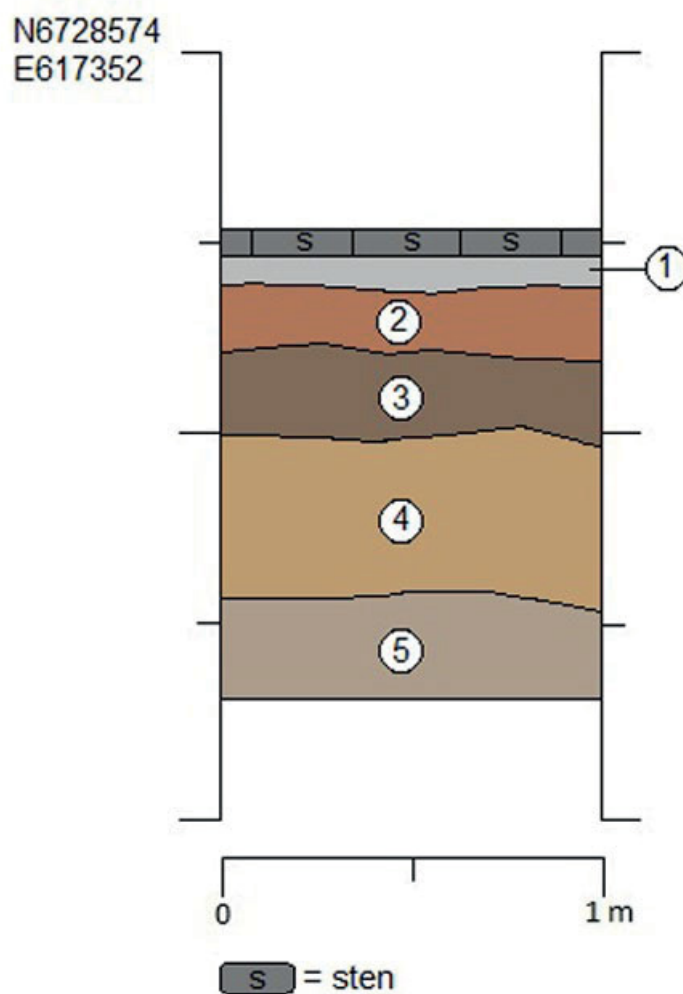
K/J/1/F1/5. Karta över Gävle stad. År 1741–1747.

K/J/1/F1/10. Karta över Gävle stad. År 1776.

BILAGA 1. PROFILKARTA OCH SEKTIONS-RITNINGAR

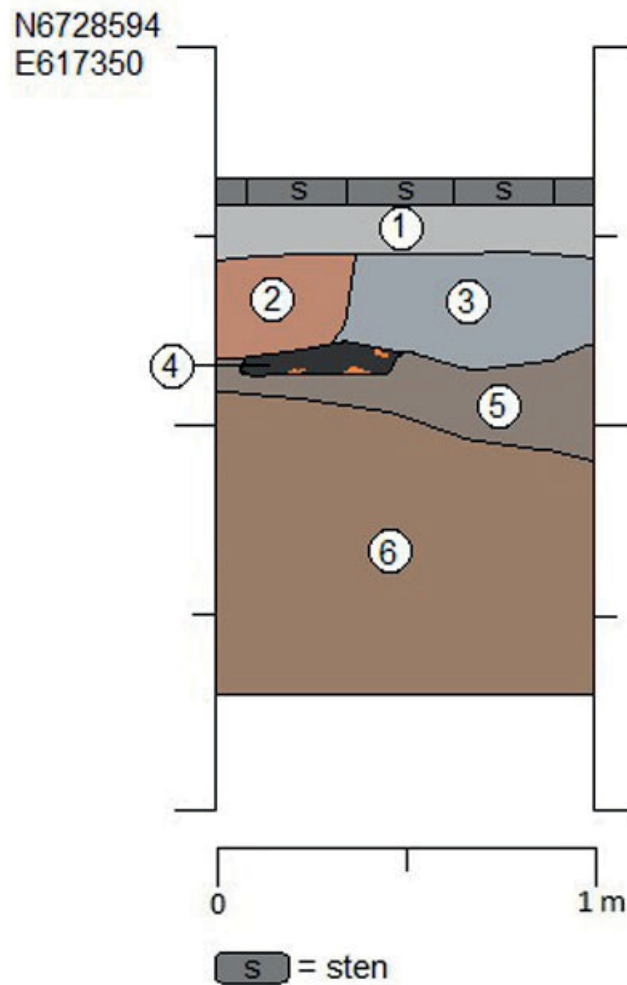
Figur 7. Utdrag ur lantmäteriets fastighetskarta. Ritade sektioner över schaktkanter markerade i svart. Skala 1:1 000.

Figur 8. Sektionsritning mot öst. Skala 1:20.

Sektion 1. Schakt 13.

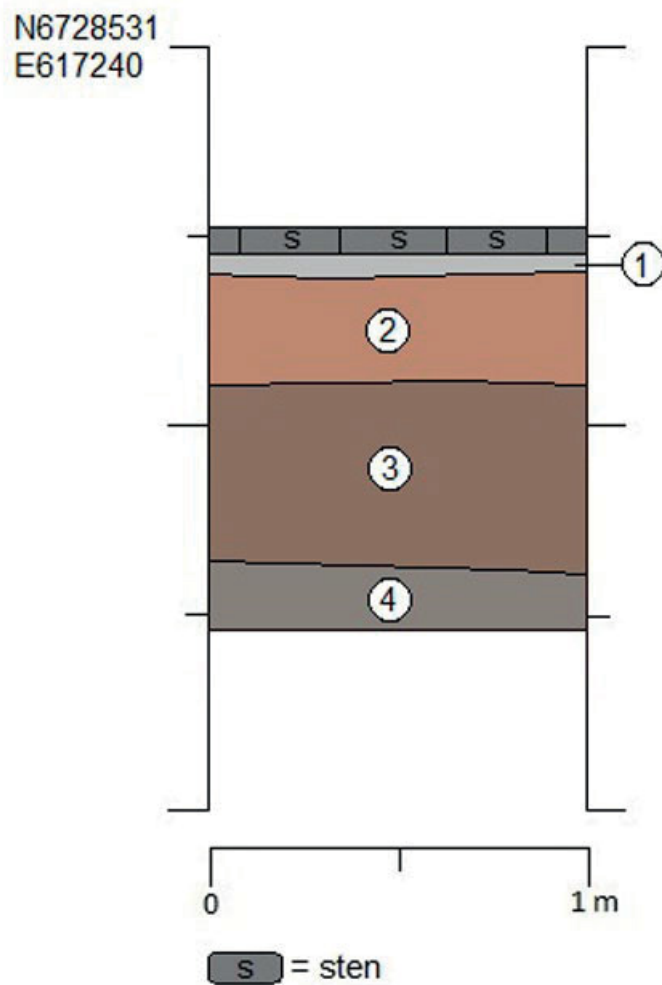
1. Ljusgrått fyllnadsgrus.
2. Brun fingrusig sand.
3. Mörk brunrå sand med inslag av grus och småsten samt enstaka tegel och kol.
4. Brun sand med måttligt av sten (0,05–0,15 m).
5. Brunrå sand.

Figur 9. Sektionsritning mot nord. Skala 1:20.

Sektion 2. Schakt 3.

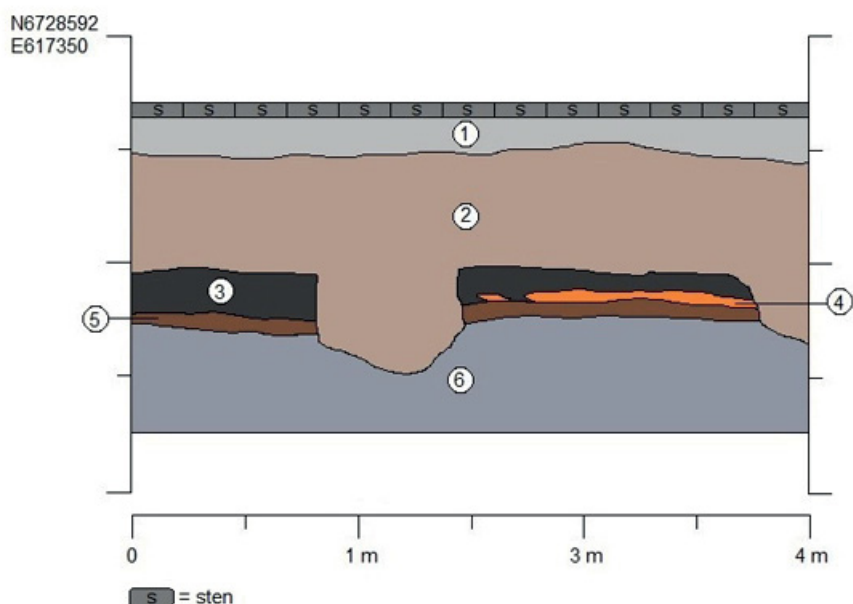
1. Ljusgrått fyllnadsgrus.
2. Finkornig brun sand.
3. Grovt, sandigt och grått fyllnadsgrus.
4. Svart sot- och kolrikt lager med inslag av små tegelbitar. Brand-/raseringslager A1.
5. Brungrått sandigt grus med enstaka tegelbitar. Kulturlager A2.
6. Fin gråbrun lerig sand.

Figur 10. Sektionsritning mot nord. Skala 1:20.

Sektion 3. Schakt 9.

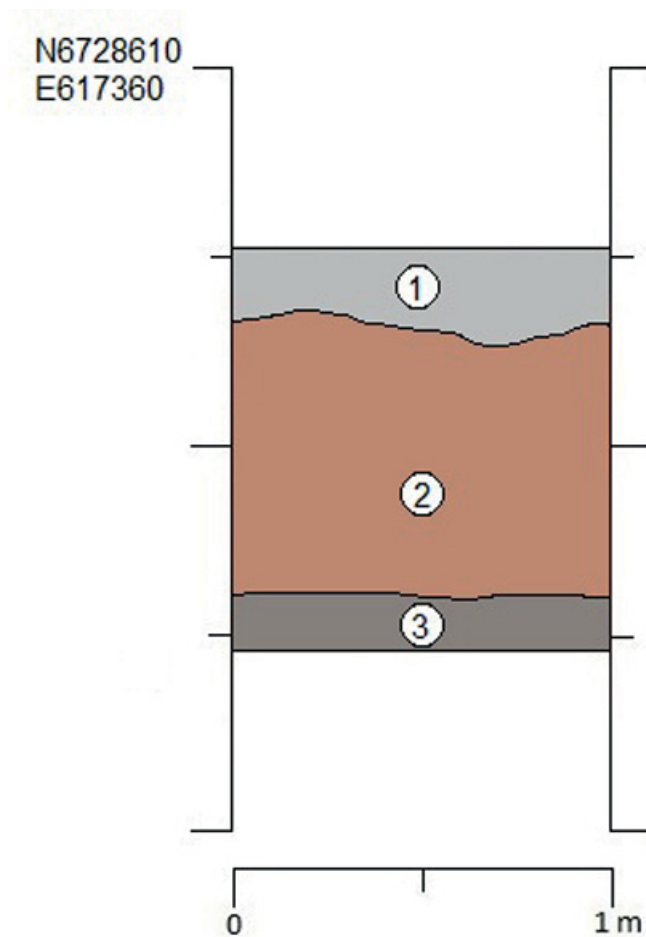
1. Ljusgrått fyllnadsgrus.
2. Brun grusig sand med inslag av småsten.
3. Brunrå lerig sand med inslag av småsten och enstaka tegelbitar.
4. Gråbrun siltig lera.

Figur 11. Sektionsritning mot sydöst. Skala 1:50.

Sektion 4. Schakt 3.

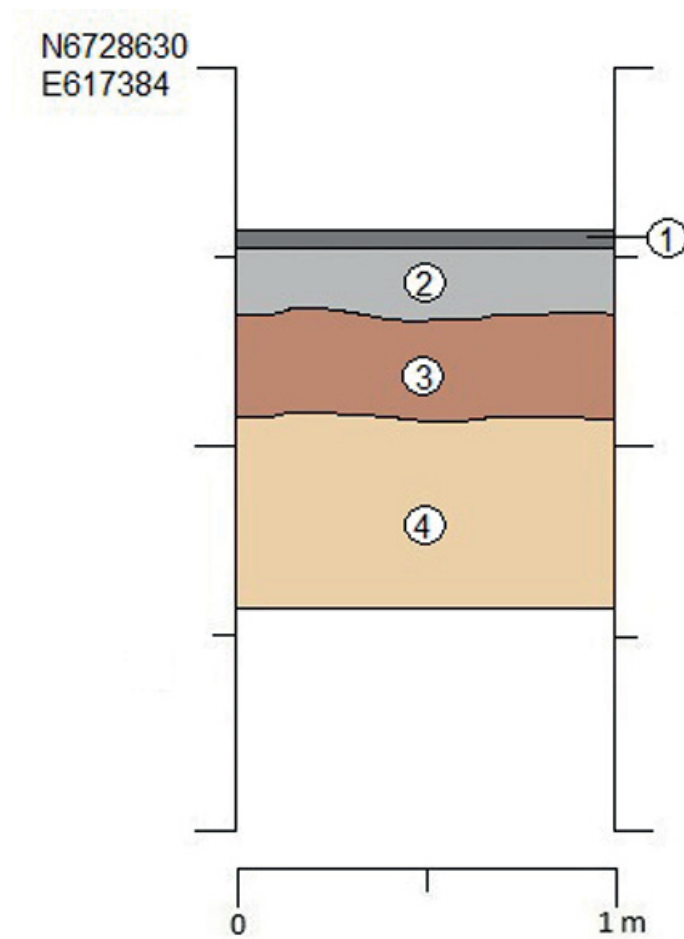
1. Ljusgrått fyllnadsgrus.
2. Brun något grusig sand.
3. Svart sot- och kolrikt lager med inslag av ben, lerklining och keramik av rödgods. Brand-/raseringslager A1.
4. Koncentration av tegel, tegelkross och lerklining. Brand-/raseringslager A1.
5. Brun siltig sand med inslag av ben och träflisor. Under tegelkoncentrationen (L4) framkom även brända ben. Kulturlager A2.
6. Grå siltig postglacial sand.

Figur 12. Sektionsritning mot sydöst. Skala 1:20.

Sektion 5. Schakt 14.

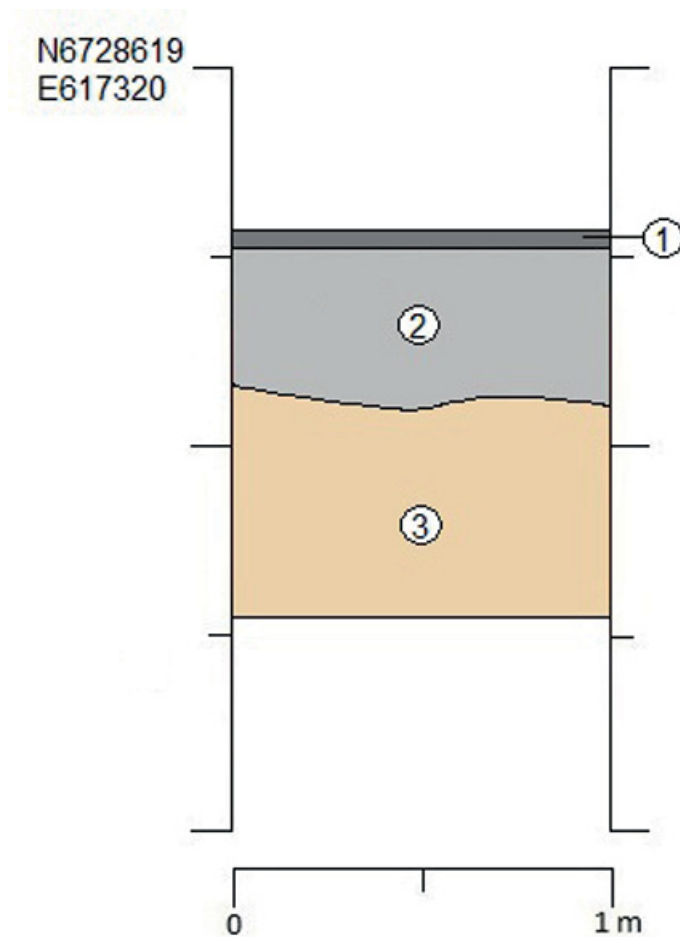
1. Ljusgrått fyllnadsgrus.
2. Brun grusig sand med inslag av småsten.
3. Gråbrun siltig lera.

Figur 13. Sektionsritning mot sydväst. Skala 1:20.

Sektion 6. Schakt 14.

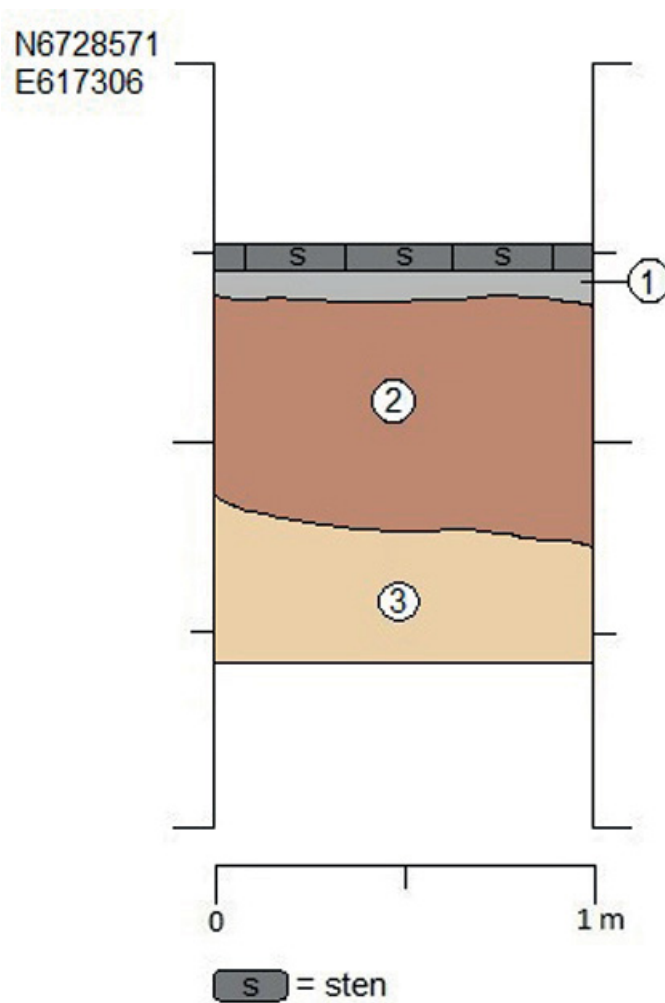
1. Asfalt.
2. Ljusgrått fyllnadsgrus.
3. Brun grusig sand med inslag av småsten.
4. Gulbrun siltig sand med inslag av grus.

Figur 14. Sektionsritning mot sydväst. Skala 1:20.

Sektion 7. Schakt 13.

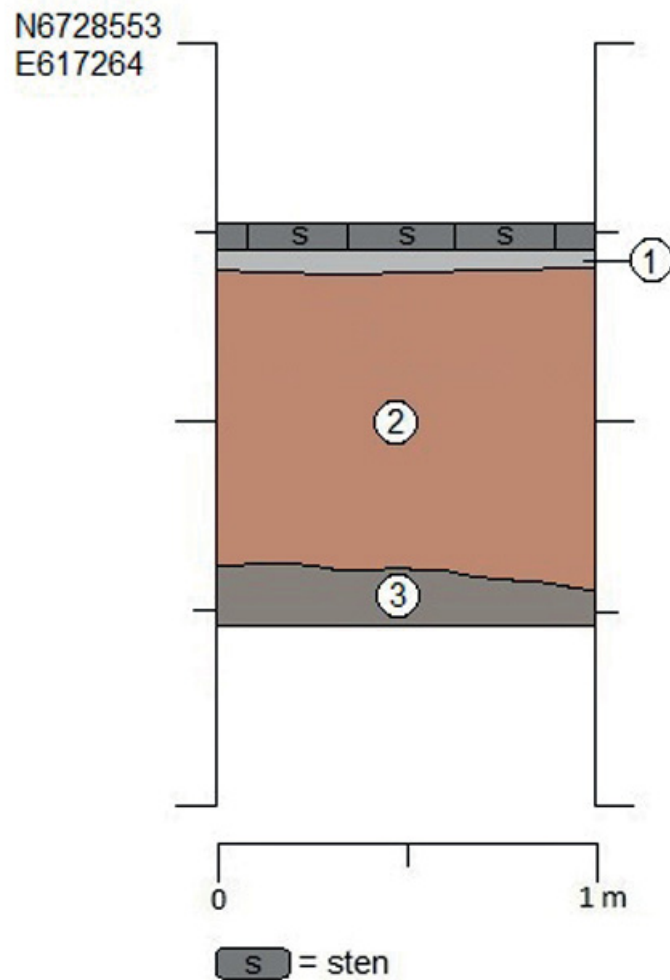
1. Asfalt.
2. Ljusgrått sandigt fyllnadsgrus.
3. Gulbrun siltig sand med inslag av grus.

Figur 15. Sektionsritning mot sydväst. Skala 1:20.

Sektion 8. Schakt 5.

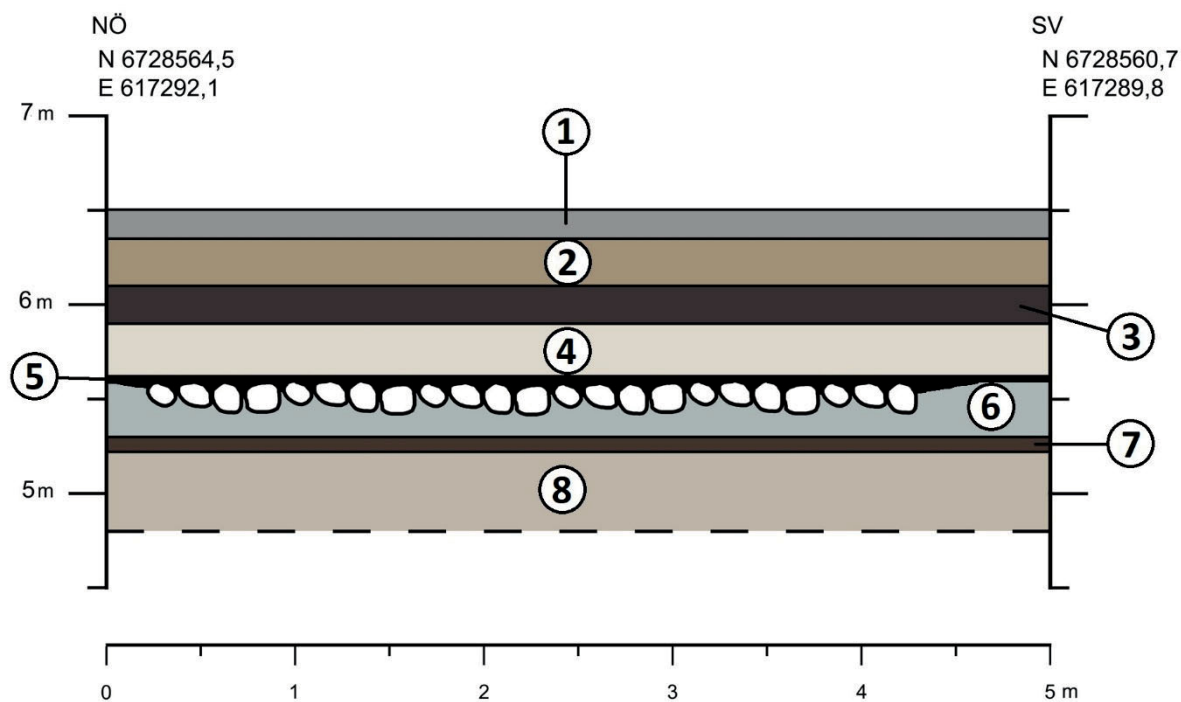
1. Ljusgrått fyllnadsgrus.
2. Brun grusig sand med inslag av småsten.
3. Gulbrun siltig sand med inslag av grus.

Figur 16. Sektionsritning mot nordväst. Skala 1:20.

Sektion 9. Schakt 6.

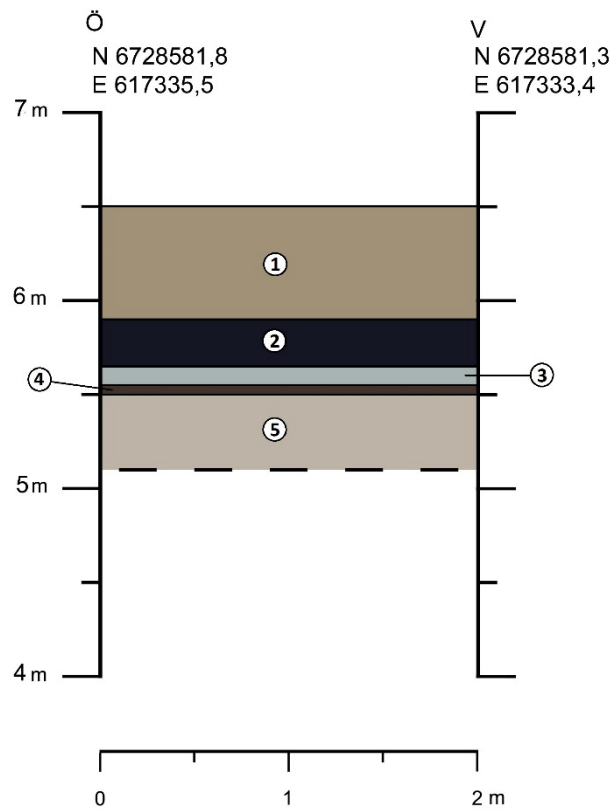
1. Ljusgrått fyllnadsgrus.
2. Brun grusig sand med inslag av småsten.
3. Gråbrun siltig lera.

Figur 17. Sektionsritning mot sydöst. Skala 1:50.

Sektion 10. Schakt 6.

1. Gatsten.
2. Bärlager, grus.
3. Gråbrun sand, utfyllnad.
4. Beige sand, utjämningslager, fläckvis kol och tegelkross.
5. Mörkbrun sand med kol, tegelkross och djurben. Brand-/raseringslager A3.
6. Stenläggning A4, med sättsand.
7. Äldre markhorisont av brun humös siltig sand med enstaka djurben. Kulturlager A5.
8. Naturlig siltig sand.

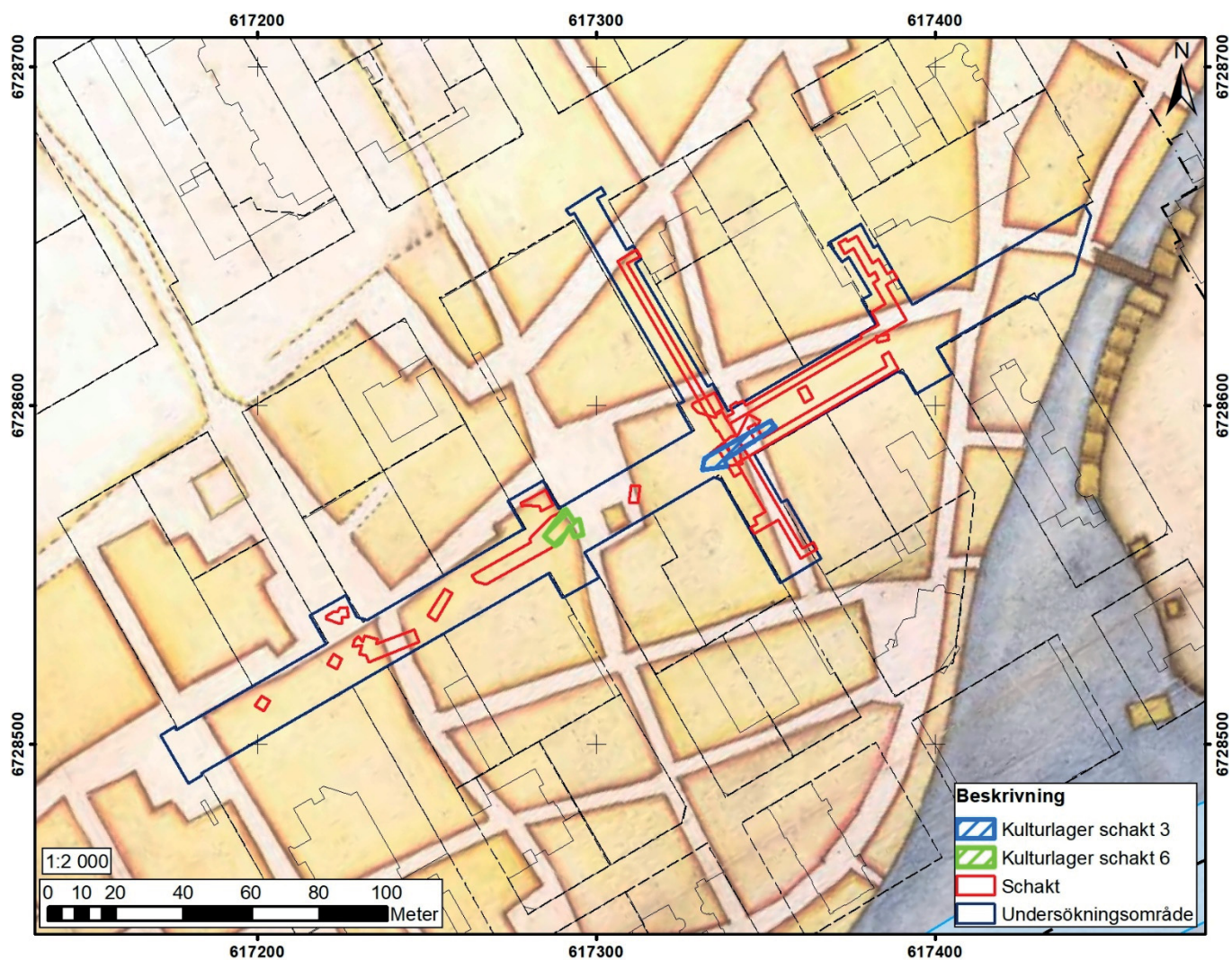

Figur 18. Sektionsritning mot syd. Skala 1:50.

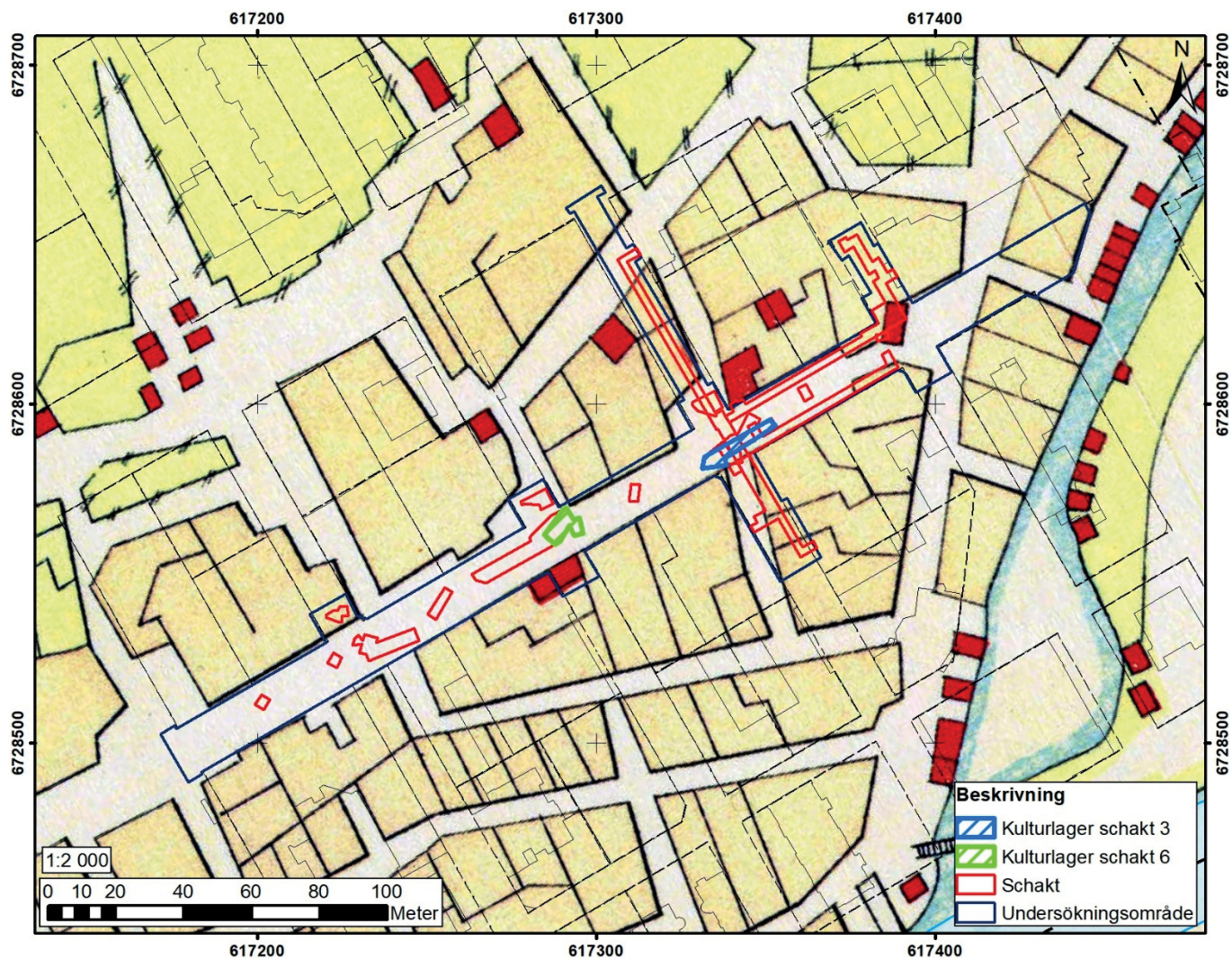
Sektion 11. Schakt 3.

1. Bärlager, grus.
2. Mörkbrun sand med kol, tegelkross och djurben. Brand-/raseringslager A1.
3. Siltig sand med en bit slagg. Utfyllnadslager.
4. Äldre markhorisont av brun humös siltig sand med enstaka djurben. Kulturlager A2.
5. Naturlig siltig sand.

BILAGA 2. HISTORISKA KARTOR

Figur 19. Utdrag ur Lantmäteriets fastighetskarta. I bakgrunden ligger 1646 års karta över Gävle stad (Akt: KrA 0424:036:027). Grävda schakt markerade i rött, påträffade kulturlager i blått och grönt. Skala 1:2 000.

Figur 20. Utdrag ur Lantmäteriets fastighetskarta. I bakgrunden ligger renritning av 1706 års karta över Gävle stad (Kommunarkivet, akt: K/J/1/F1/3). Grävda schakt markerade i rött, påträffade kulturlager i blått och grönt. Skala 1:2 000.

BILAGA 3. FOTO

Figur 21. Fyndfoto på trebensgyta ur brand-/raseringslager A1. Foto: Frida Löjdström.

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, SÖDRA STRANDGATAN 20, 802 50 GÄVLE. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE